

INDHOLD

Erland Kolding Nielsen Forord	3
H.O. Lange-Prisen Uddeling af ny forskningsformidlingspris	5
Kirsten Dreyer H.C. Andersens søster	20
John Fellow Blomstedt i Gewandhaus	26
Jesper Düring Jørgensen Om Knabstrupperhesten og dens lød	41
Ole Kongsted Det Kongelige Kapels ældste kapelmester identificeret	53
Morten Thing Pornografica lyst & frihed, profit & censur	59
Kronik	68
Publikationer	75

M AGASIN

FRA DET KONGELIGE BIBLIOTEK

Udgiver:

Det Kongelige Bibliotek

Redaktion, grafisk tilrettelæggelse:

Afdelingsbibliotekar Joan Leergaard

Redaktionsråd:

Direktør Erland Kolding Nielsen, Forskningschef John T. Lauridsen og
Afdelingsbibliotekar Lotte Philipson

Konceptdesign:

Kontrapunkt A/S

Magasin fra Det Kongelige Bibliotek

Udgives fire gange om året og udkommer med et
marts-, juni-, september- og decembernummer.

Oplag: 5.200

Tryk: Rødgaard - grafisk produktion

Trykt på miljøgodkendt papir, som opfylder kravene i ISO 9706
om langtidsholdbart papir

Hvor intet andet angives, er eftertryk tilladt med
angivelse af kilde og evt. forfatter.

ISSN: 0905-5533

Forside: Foto: Th.N. Krabbe. Fangere ved North Star Bay, Grønland 1909.
Fra udstillingen *Grønland som billede* (Det Kgl. Bibliotek 2.11.01-5.1.02).

MAGASIN
FRA DET KONGELIGE BIBLIOTEK
15. årgang nr. 1 2002

Forord

Magasin er Det Kongelige Biblioteks kulturtidsskrift. Dets navn giver associationer til både en populær tidsskriftstype og til, hvad der gemmer sig både i støvede, fysiske magasiner og de efterhånden stadigt mere omfattende, digitale magasiner. Det er bevidst! Men måske har det også lidt at gøre med en gammel fransk version af et allround supermarked i den forstand, at for den, der higer og søger, er Det Kongelige Biblioteks samlinger et historisk, kulturelt og videnskabeligt „supermarked“, såvel i det nationale som i et internationalt perspektiv. Det er bibliotekets styrke og særlige værdi, men rummer også kimen til adskillige af dets aktuelle problemer.

Det Kongelige Bibliotek har som nationalbibliotek eksisteret siden ca. 1648, som en art museum siden 1700-tallet og som universitetsbibliotek formelt siden 1927, men kan gennem det gamle Universitetsbibliotek som sådan føre sine aner tilbage til 1482. Danmark har i Det Kongelige Bibliotek i dag de største og mest værdifulde samlinger samlet i en enkelt institution øst for London, vest for St. Petersborg og nord for Berlin. De omfatter ca. 23 millioner fysiske genstande, eksklusive digitale dokumenter.

Denne institution er Danmarks Nationalbibliotek, Københavns Universitetsbibliotek for teologi, humaniora, samfundsvidenskab og jura, Danmarks Bogmuseum og rummer - siden 1996 - tillige Det Nationale Fotomuseum og 2000 Museet for Dansk Bladtegnning. Den er altså både et bibliotek, en kultur- og forskningsinstitution med særlige forpligtelser og under stadig udvikling. Men Det

Kongelige Biblioteks opgaver er fortsat bevare fortidens kulturarv, indsamle de i nutiden skabte kulturværdier og forskningsmaterialer og således give fremtidens borgere mulighed for at studere, udforske og opleve sig selv på baggrund af deres fortid og samtid.

Magasin går - efter en længere pause - med dette nummer ind i sin 15. årgang i sin nuværende skikkelse. Pausen skyldes, at mange ressourcer de seneste år har måttet omdirigeres til støtte for genåbningen af Det Kongelige Bibliotek på Slotsholmen i de nye, renoverede og udvidede rammer, der for publikum på mange måder kan sammenlignes med situationen før og efter 1906, da biblioteket flyttede til den nu „gamle“ bygning.

Magasin skifter dog hverken indhold eller karakter af den grund. Tidsskriftet skal fortsat afspejle alle sider af Det Kongelige Biblioteks opgaver og ikke mindst samlinger. Det vil stadig indeholde kulturhistoriske, biblioteksfaglige og faglige artikler og mindre afhandlinger fra bibliotekets fagområder og samlinger, ligesom vi i *Kronikken* fortsat vil orientere om stort og småt fra bibliotekets virksomhed og dagligdag.

Redaktionen tilstræber en populærvidenskabelig udformning i ordets egentlige og bedste forstand, men accepterer i øvrigt en bredspektret tilgang såvel i form som indhold fra forfatternes side. *Magasin* skal dog hverken erstatte bibliotekets omfattende *Årsberetning* (genoptaget 1993ff), selvom der i denne også bringes magasinlignende fokusartikler, eller institutionens videnskabelige årbog *Fund og*

Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger (1954ff), der dels er forum for mere omfattende og dyberegående studier og afhandlinger og dels som følge heraf har en længere produktionstid. På hver sin måde kompletterer de tre publikationer hinanden ud fra det fælles formål at udbrede kendskabet til bibliotekets virksomhed og samlinger og til, i det hele taget, at udbygge forbindelsen mellem biblioteket og offentligheden.

Som det vil være læserne bekendt, er forfatterne i *Magasin* dels bibliotekets egne medarbejdere, dels forskere, der udnytter bibliotekets samlinger og gerne vil formidle deres resultater, men af og til også andre, der på anden måde er i kontakt med os. Vi lægger vægt på, at tidsskriftet både er om og fra Det Kongelige Bibliotek.

Magasin udsendes fortsat kvartalsvis og redigeres fremover af afdelingsbibliotekar Joan Leergaard bistået af et redaktionsråd, der fremgår af kolofonen.

Magasins første nummer udsendes gratis til alle, der tidligere har modtaget tids-

skriftet, men af økonomiske grunde ser vi os derefter nødsaget til at opkræve et gebyr på kr. 125 årligt til dækning af forsendelses- og ekspeditionsomkostninger.

Medlemmer af Det Kongelige Biblioteks kulturklub Diamantklubben vil fremover modtage tidsskriftet som en af de mange medlemsfordele.

Ønsker man fortsat at modtage tidsskriftet, indsendes vedlagte bestillingsblanket inden 15. februar 2002. Man kan også tilmelde sig via tel. 3347 4373 eller email ksh@kb.dk. Når biblioteket har modtaget tilmeldingen fremsendes et girokort.

Vælger man i stedet at indmelde sig i Diamantklubben, sendes indmeldelsesblanketten i Kulturkalenderen til klubben senest 15. februar 2002.

Tidsskriftet vil fortsat være gratis for andre biblioteker og forskningsinstitutioner.

Jeg ønsker alle *Magasins* mange læsere god fornøjelse med og megen inspiration fra tidsskriftet fremover.

November 2001 Erland Kolding Nielsen

H.O. Lange-Prisen - en ny forskningsformidlingspris

Tale ved uddeling af den første H.O. Lange-Pris d. 18. september 2001

Af direktør for Det Kongelige Bibliotek, Erland Kolding Nielsen

Kære prismodtagere, kære gæster, kolleger og medarbejdere, mine damer og herrer.

På G.E.C. Gad a/s's og Det Kongelige Biblioteks vegne byder jeg Dem rigtig hjertelig velkommen til denne den første uddeling af en ny pris - H.O. Lange-Prisen. Det glæder os, at så mange på denne ellers lidt grå efterårsdag har haft lyst til at være med og festliggøre en begivenhed, som vi håber vil indtage sin naturlige plads i fremtiden mønster af faglige og forskningsmæssige hædersbevisninger.

Hvorfor gør vi det? Er der ikke priser nok, vil sikkert nogle spørge. Ja og nej er vort utvetydige svar. Der er mange forfatterpriser, hvoraf en del også må karakteriseres som forskningspriser. På bibliotekar Niels Jensens kendte oversigt på nettet (www.litteraturpriser.dk) er der opregnet over 100. Nogen finder ligefrem, at der er gået inflation i priser i takt med de litterære aktiers himmelflugt.

Der er tillige mange forskningspriser, også i Danmark, men det er langt sværere at skaffe sig overblik over disse, hvis man skulle ønske det. Danmarks Nationalleksikon er for en gangs skyld ikke til megen hjælp. Det har imidlertid været vor tese, at de talmæssigt har slagside til naturvidenskab, medicin og teknologi. Der er faktisk ikke ret mange inden for humaniora - uden for det

snævert litterære - og heller ikke i samfundsvidenskab, når det kommer til stykket. På den måde ligner landskabet for forskningspriser nobelprisstrukturen en hel del.

Derfor har indstiftelsen af en dansk forskningspris inden for humaniora været en gammel ide, som Det Kongelige Bibliotek har haft i mange år, men som først nu i et samspil og dialog med vor hovedsponsor i disse år, G.E.C. Gad, har kunnet realiseres. Og så blev det alligevel ikke en traditionel forskningspris med vægt på ordets første led forskning. Ved nærmere eftertanke fandt vi, at det skulle være en forskningsformidlingspris med vægt på det midterste led formidling, men naturligvis af forskning. Men denne definition har konsekvenser for kredsen af mulige prismodtagere, idet den derved ikke er begrænset til forskere. På den anden side er disse naturligvis heller ikke udelukket.

Der er ikke mange priser med hovedvægten på formidling. Den kendteste er vel Danmarks Radios Rosenkjærpris, der blev indstiftet i 1963.

På Det Kongelige Bibliotek finder vi det naturligt ud fra institutionens opgaver som Danmarks Nationalbibliotek, ældste universitetsbibliotek, d.v.s både som en moderne forsknings- og kulturformidlingsinstitution og gammel humanistisk forskningsinstitution in our own right at kunne være med til at hædre god forskningsformidling på dansk.

Derfor indstifter vi „fra 2001 en årlig pris, der gives for fremragende formidling af forskning inden for de humanistiske eller samfundsvidenskabelige fag eller undtagelsesvist inden for naturvidenskab“ (Statutter for H. O. Lange-Prisen, Det Kongelige Biblioteks Og G. E. C. Gads Forskningsformidlingspris, § 1).